

**SEEMIG Национална стратегия за подобряване на производството и
използването на данни за миграцията в България**

*(Предложение за национална стратегия за подобряване използването
на данни за миграцията, пазара на труда и човешкия капитал)*

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

2014

Националната стратегия е разработена в рамките на проект SEEMIG – Управление на миграцията и нейното влияние в Югоизточна Европа - транснационални дейности за изготвяне на стратегии, основани на доказателства. SEEMIG е стратегически проект финансиран от програмата на Европейския съюз за Югоизточна Европа. Код на проекта: SEEMIG - SEE/C/0006/4.1/X

Националната стратегия е разработена в рамките на дейността „Стратегии, изграждане на капацитет и транснационален диалог“, координирана от университета в Тренто, Италия.

Публикуваната информация отразява мнението на авторите и Ръководството на проекта не носи отговорност за използването на информацията.

Автор: Екип от НСИ, работещ по проект SEEMIG.

Този доклад е обект на авторски права. Всички права, включващи както целия доклад така и части от него, са запазени.

Информация относно цитиране на този доклад може да бъде намерена на: www.seemig.eu. Запитвания могат да се отправят и към: info@nsi.bg.

Формат на цитата: (Предложение за национална стратегия за подобряване използването на данни за миграцията, пазара на труда и човешкия капитал в България)
<http://www.seemig.eu/downloads/outputs/SEEMIGNationalStrategyBulgariaBG.pdf>

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Миграцията е и винаги ще бъде глобално явление. Ако се управлява добре, тя би могла да допринесе както за развитието на националния пазар на труда и за икономически просперитет на Европейския съюз, така и за просперитета на мигрантите и техните родни страни.

Този документ е предложение за национална стратегия, целяща подобряване на процеса на събиране на данни за миграцията в България, като по този начин се осигури качествена и надеждна информация за миграцията, пазара на труда и човешкия капитал.

Стратегията е разработена на база резултатите¹ получени в рамките на проект SEEMIG и отчитайки Националната стратегия за миграцията, убежището и интеграцията (2011-2020), актуализираната Стратегия за демографско развитие на населението в РБългария 2012-2030 и настоящето състояние на производството на данни за миграцията в страната.

Стратегията отчита също така и мненията на заинтересованите страни, изразени по време на работните семинари и Foresight семинарите по проекта SEEMIG.

Докладът съдържа четири раздела. Вторият раздел „Обща информация” представя общите тенденции и демографското и икономическо развитие на страната. Третият раздел очертава предизвикателствата по отношение миграцията, а четвъртият представя основните проблеми свързани със системата за производство на данни за миграцията.

2. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

2.1. ДЕМОГРАФСКИ И МИГРАЦИОННИ ТЕНДЕНЦИИ В БЪЛГАРИЯ

През периода 1950-1989 г. България е част от т.н социалистически лагер. Икономиката на страната е централно организирана и планирана.

Демографските процеси през този период са като цяло благоприятни, пазарът на труда е стабилен и е осигурена пълна заетост на лицата в трудоспособна възраст.

Международната миграция през периода 1950 - 2011 г., най-общо може да бъде разделена на два под-периода:

До 1988 година

Като следствие от ограниченията наложени от политическата система съществуваща в страната до 1989 г., международната миграция през този период е слаба. Тя се формира предимно вследствие на икономически споразумения между страните на Съвета за икономическа взаимопомощ и ограничен брой бракове между български и чужди граждани.

Изключение правят двустранните споразумения между България и Турция. Въз основа на такова споразумение, през 1950 и 1951 г. е регистрирана и първата значителна емиграционна вълна, при която от страната емигрират близо 154,000 български турци. Причините за тази

¹ The Dynamic Historical Analyses of Longer Term Migratory, Labour Market and Human Capital Processes in Bulgaria, The Analysis of existing migratory data production systems and major data sources in Bulgaria, the Bulgarian Action plan (AP).

емиграционна вълна имат основно етнически и политически² характер. Подробна информация за демографските и икономически характеристики на емигрантите не е събрана.

Втората голяма емиграционна вълна е следствие от споразумение подписано през март 1968 г., отнасящо се до миграцията на български граждани от турски произход, чиито роднини са емигрирали в Турция до 1952 година. Между 1969 и 1978 г. въз основа на това споразумение от страната емигрират 130,000 души.

От 1989 до 2011 година

Третата емигрантска вълна, регистрирана през 1989 г., се дължи на насилствената смяна на имената на българските граждани от турски произход. Точният брой на напусналите страната лица не е регистриран, но е направена оценка основана на резултатите от преброяването през 1992 година.

Промяната на политическата и икономическа система в страната през 1989 г. повлиява силно не само икономиката и състоянието на пазара на труда, но също така и цялостното демографско развитие, и по-специално броя и направлението на емиграционните потоци.

През следващите години емиграцията се определя преимуществено от икономическите условия и фактори. Размерът и интензитетът ѝ намаляват, като паралелно с това се появяват нови дестинации на емиграция. Въз основа на изчисления, базирани на данни от преброяванията в периода 1989-2011 г., общият брой на лицата, които са напуснали страната и не са се завърнали възлиза на около 830,000 човека.

Периодът 1989-2011 г. се характеризира с намаляваща раждаемост и повишаващи се нива на смъртност. Естественят прираст на населението след 1990 г. е отрицателен и броя на населението намалява. Броят и структурите на населението са силно повлияни от интензивната емиграция. Наблюдава се и ясно изразена тенденция на остаряване на населението.

Поради липса на подробни данни за международната миграция до 2007 г., за оценка на нетната международна миграция са използвани преброяванията на населението. В допълнение, за оценка на нагласите и готовността на населението за миграция, както за изготвяне на профил на мигрантите се използват репрезентативни извадкови изследвания.

По данни от преброяванията на населението, в периода 1985 - 1992 г. населението на страната намалява с почти 461,000 лица. Тъй като естественят прираст на населението през целия период е положителен, намалението се дължи почти изцяло на негативен миграционен прираст. За първи път в края на 1990 и 1991 г. е регистриран отрицателен естествен прираст (минус 18,000). Отрицателният миграционен прираст се дължи почти изцяло на третата емиграционна вълна към Турция от 1989 година.

Намаление на населението е регистрирано за втори път между преброяванията проведени през 1992 и 2001 г. - 554,000 души. Над 355,000 или 63.6% от намалението се дължи на отрицателен естествен прираст в рамките на 9-годишния период. Разликата от над 203,000 или 36.4% от общото намаление на населението се дължи на отрицателен миграционен прираст - разликата между емигранти и имигранти.

Между преброяванията от 2001 и 2011 г. населението на страната намалява с 564,331 лица. 2/3 от това намаление - 389,087 лица или 68.9% се дължи на отрицателен естествен прираст, а почти 1/3 от намалението (31.1%) - на отрицателен миграционен прираст, оценен на 175,244 лица.

Данните по-горе показват, че последните три десетилетия в България се характеризират с интензивна емиграция.

² National report on the Frame Convention for Protection of National Minorities, 2001.

2.2. СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

2.2.1. Икономическо развитие

Промяната на политическата система в България от 1989 г. доведе до значителни промени в икономиката на страната, а също така на пазара на труда и общото социално развитие.

Развитието на икономиката в условията на валутен борд³ доведе до устойчив растеж на БВП. Динамиката на БВП изчислена в долари за периода 2001 - 2011 показва постепенно ускоряване на икономическия растеж до 2008. Преизчислен в долари, БВП нараства от 14,303 млн. долара през 2001 до 53, 327 млн. през 2008 или стойността му нараства с 26.8 на сто.

2.2.2. Разпределение на дохода и бедност

Следвайки наблюдаваните в икономиката тенденции, номиналният доход на домакинствата се увеличава от 2000 година. Общият доход средно на лице през 2011 г. се увеличава 2.4 пъти в сравнение с 2000 г., а в сравнение с 2010 г. - с 3.7%. В сравнение с предходната година, реалният доход на домакинство през 2011 г. намалява с 0.5%. Индексът на реалния доход през 2011 г. е по-висок в сравнение с 2001 г. с 37.5%.

През периода 2000-2011 се наблюдават следните по-значителни промени по отношение източниците на общ среден доход на член от домакинството:

- Доходът от работна заплата през 2011 г. е над 3 пъти по-висок в сравнение с 2000 г. и с 5.5% в сравнение с 2010 година.

Индексът на реалния доход от работна заплата през 2011 г. е по-висок в сравнение с 2001 г. със 179.5%, но в сравнение с 2008 и 2009 г. е под 100%.

Относителният дял на дохода от работна заплата в общия доход през 2011 г. е 51.8%, сравнен с 38.9% през 2000 г. или налице е увеличение с 12.9 процентни пункта.

- Социалните трансфери (обезщетения, пенсии, социални плащания и детски надбавки) през 2011 г. се увеличават номинално повече от три пъти в сравнение с 2000 г. и техният дял в общия доход нараства с 8.8 процентни пункта. Пенсиите имат най-голям дял в социалните трансфери.

През периода 2000-2011 г. разходите на домакинствата следват тенденцията на динамичните промени в дохода. Общият разход на домакинствата през 2011 г. е 2.5 пъти по-висок от този през 2000 г. и 6.6% по-нисък в сравнение с 2010 година.

През периода 2005-2009 г. се наблюдава тенденция на увеличаване на линията на бедност (средно на месец на еквивалентно лице) - повече от два пъти. Средната месечна линия на бедност през 2010 г. е 283.75 лева на лице, а броят на лицата, които са под тази линия е 1 673,500 или 22.3% от населението на България.

Социалните трансфери и пенсиите са от голямо значение за нивото на бедност и тяхното елиминирание би могло значително да го увеличи. Ако те се елиминират, то нивото на бедност през 2010 г. би нараснало до 41.5%.

³ A currency board is a specific long-term form of a monetary regime based on full convertibility of local currency to a reserve one by fixed exchange rate and 100 % coverage of the monetary supply with foreign currency reserves. Such a form of exchange rate arrangement has been introduced in Bulgaria in July 1997 after a period of deep economic and political crisis. The Bulgarian currency board differs from the orthodox form so as to address the particularities of Bulgarian economy.

Основните фактори влияещи върху риска от бедност за преобладаващата част от населението са икономическата активност и участието на пазара на труда. Делът на бедните е най-висок сред безработните и пенсионерите.

2.2.3. Тенденции на пазара на труда ⁴

След 1989 г. ситуацията на пазара на труда се промени значително. Безработицата стана един от основните проблеми, особено в годините на икономически преход. Тя би могла да се приеме и като един от основните мотиви за емиграция.

Общият коефициент на заетост през периода 2003 - 2013 показва известни колебания. От 42.4% през 2003 г. той достига най-високата си стойност през 2008 г. - 50.8% и през следващите години намалява.

Най-високо ниво на безработица през периода 2003 - 2013 г. е регистрирано през 2003 г. - 13.7%, след което намалява повече от два пъти - до 5.6% през 2008 година. През следващите години коефициентът на безработица се увеличава и достига 12.9% през 2013 година.

През периода 2003 - 2013 г. промените в младежката безработица (15-29 години) отразяват промените в общия коефициент на безработица - намаление от 2003 до 2008 г., следвано от увеличение през следващите години. През 2013 г. младежката безработица е 21.8%.

Сред основните причини, засилващи емиграцията могат да се посочат липсата на работа или търсенето на по-добра работа и увеличаването на безработицата, особено в годините на криза.

Като цяло, емиграцията на млади хора повлиява негативно демографската ситуация в страната, влошава възрастовата структура на населението и съотношението между населението в и над трудоспособна възраст и т.н. Емиграцията на квалифицирани лица може да причини дефицит на квалифицирана работна сила в някои професии - медицински персонал, IT специалисти, технически специалисти.

3. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ/ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА СВЪРЗАНИ С МИГРАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

България все още е една от най-бедните страни в Европейския съюз и емиграцията в Западна Европа остава привлекателен начин за решаване на проблема за част от населението.

Свободното движение беше една от първите свободи, на които хората получиха право. Тя спомага за по-доброто разбиране на едно основно социологическо явление: появата на след-комунистическият индивидуалист, който вече не е моделиран и воден от държавните власти и социални институции.

От 2007 г. НСИ на България започва публикуването на данни за документираната миграция. Изчисленията се базират на Информационна система „Демография“, посредством която се произвеждат всички демографски данни за страната. По данни на тази система, през периода 2007 - 2011 г. страната са напуснали 61,334 лица. Жените преобладават сред емигрантите – 34,029, или 55.5% от общия им брой. Всеки втори емигрант е на възраст 20 - 39 години, 26.9% са на възраст 40 - 59 години и 17.5% - между 0 и 19 години. С увеличаване на възрастта, броят на емигрантите намалява. Посочените по-горе цифри са доста тревожни, тъй като е очевидно, че най-голяма е вероятността за напускане на страната сред младите хора и жените във фертилна възраст, което допринася за по-нататъшно влошаване на демографската ситуация.

През периода 2007-2011 г., 13,347 лица са имигрирали в България. Това са български граждани, които са се завърнали след престой в чужбина и чужди граждани, получили разрешение за

⁴ Labour Force Survey data.

пребиваване в страната. Най-голям е делът на имигрантите на възраст 20 - 39 години – 37.8%; 28.8% са между 40 и 59 години и 20.6% - от 0 до 19 години.

Най-голям е броят на имигрантите от Турция - 39.4% от общия им брой през периода, следвани от имигрантите от бившата югославска република Македония (FYROM) – 5.7%, Гърция – 5.0% и Молдова – 4.9%. Данни за причините за емиграция не се чрез статистическите изследвания.

Социалните и икономически предизвикателства през последните десетилетия включват остаряването на населението, де-популацията на селските региони и увеличаването на младежката безработица. Нещо повече, официалните статистически данни за безработицата и/или несигурната работа са занижени поради наличието на лица, които не се регистрират като продължително безработни след изтичането на периода, през който получават помощи за безработица или които работят в сферата на неформалната икономика, при крайно несигурни условия на труд. В допълнение, неравномерното развитие на регионите, значителните икономически различия между по-големите градове, малките такива и селските райони са причина както за засилване на вътрешната миграция и концентриране на населението в няколко големи града, така и засилване на международната трудова миграция.

Настоящата демографска ситуация в България може да причини сериозни проблеми в бъдещото икономическо развитие и на пазара на труда. Двата полюса на трудовата миграция - високо квалифицирани („мобилни умове“) и лица с ниска квалификация, характеризират миграционния процес в България, а отрицателната нетна миграция определя профила на страната като „изпращаща/отдаваща“ страна.

За да се осигури на политиците база от доказателства, въз основа на които да вземат правилни решения трябва да се изгради сложен набор от мерки за събиране и предоставяне на данни. Все още съществуват проблеми със събирането и анализа на статистическата информация осигурявана от различни институции с компетенции в тази област.

4. КЛЮЧОВИ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМАТА ОТ ДАННИ

Националният статистически институт е българската институция, изпращаща данни за миграцията на Евростат. Официалната статистическа информация, осигурявана от НСИ, се използва за изготвянето на анализи и научни изследвания, планиране, прогнозиране и взимане на управленски решения на микро и макро равнище ⁵.

Както вече е обяснено по-горе, от 2007 г. НСИ на България предоставя данни за международната миграция по възраст и пол, по страна на раждане и гражданство.

Основният проблем, свързан с данните за международната миграция е недообхвата на броя на емигрантите, дължащ се на липсата на законово изискване българските граждани да се „де-регистрират“ от Регистъра за населението в случай на отсъствие от страната за период по-голям от една година ⁶. Вследствие, качеството на данните за миграцията се влошава, а също така и точността на оценките за броя на населението.

Тъй като производството на данни за миграцията и населението в България са изцяло основани на административни документи, най-важните дейности за решаване на проблема са както

⁵ National Strategy on migration, asylum and integration (2011-2020)

⁶ Analysis of existing migratory data production systems and major data sources in Bulgaria: <http://www.seemig.eu/index.php/2012-11-14-00-09-03/file/348-wp4-country-report-bulgaria-19feb2014>

следва: **увеличаване на броя на административните източници на данни използвани за статистически цели** и проучване на евентуални нови източници и начини/методологии за обмен на данни.

Като институция отговорна за производството на статистически данни за миграцията, НСИ на България трябва да играе водеща роля в процеса на подобряване на качеството на данните за миграцията. За целта, трябва да продължат усилията за включване на нови данни за миграцията, както и тези за предлагане на законодателни промени, целящи по-добра регистрация на мигрантите. Първите стъпки в тази насока вече са предприети на срещите на междуправителствената работна група по въпросите на миграцията. На срещите на тази група е постигнато съгласие между представените институции (Министерство на регионалното развитие, Министерство на труда и социалната политика, Националният осигурителен институт, Министерство на външните работи) за съвместни действия, целящи подобряване на регистрацията и обхвата на миграционните потоци. Постигнато е съгласие, че съвместните действия трябва да са насочени към въвеждането на стимули, главно данъчни облекчения, за лицата, които декларират смяната на адреса си в България с адрес в чужбина.

С цел производство на качествена информация за миграцията, прилагане на международните изисквания в областта и осигуряване на данни за интензивните миграционни процеси, започнали след политическите промени през 1989 г., са подписани поредица от споразумения за обмен на информация между НСИ, като официален производител на статистическа информация в страната и други институции, събиращи и предоставящи административни данни като Министерство на вътрешните работи (данни за чужденците), Министерство на регионалното развитие (поддържащо Регистъра за населението), Национална агенция за приходите (данни за български граждани напускащи страната), Държавната агенция за бежанците.

В допълнение, понастоящем експерти от НСИ работят по разработването на методология за производство на по-добри оценки не само на емигрантите, но и на населението на страната въз основа на „огледални“ статистически данни за миграцията. Проблемът, чието решаване е най-сложно, е как да се въведе използването на оценки от „огледалните сравнения“ при система изцяло базирана на административни документи.

На второ място е проблемът с регистрацията на лицата в различни национални регистри, както и необходимостта от подобряване на процеса на хармонизация между различните информационни системи в страната.

Регистрите, които се поддържат в страната са изградени с цел задоволяване на нуждите на съответните институции, съобразно основните им функции. За съжаление не е осъществявана координация между отделните институции в процеса на изграждане на различните регистри. В резултат, дефинициите и номенклатурите използвани от отделните администрации се различават значително и понякога е невъзможно да бъдат стандартизирани. Една от основните трудности при използването на данни от информационните системи на други институции произтича именно от тези различия. Ето защо едно от бъдещите направления в работата следва да е постигането на договореност с институциите, събиращи данни свързани с миграцията, по отношение на тези данни, които те ще събират - формат на данните, наблюдавани показатели, използвани класификации, като по този начин ще стане възможно използването на тези данни за характеризиране на миграционните процеси. Въпросите свързани с унифицирането на информацията, събирана от различни институции са сред задачите стоящи за решаване от междуправителствената работна група по миграционните въпроси. За постигане на необходимото унифициране представителите на отделните институции трябва да обсъдят и приемат необходимите промени в техните собствени бази данни, както и дейности за бъдещето им усъвършенстване.

За подобряване на съществуващото състояние, важно направление в бъдещата работата на НСИ е да има водеща роля при приемането и прилагането на единни номенклатури и дефиниции. За целта е необходимо да се постигне съгласие по отношение необходимите данни, използваните дефиниции и номенклатури още в процеса на изграждане на различните ведомствени информационни бази данни. Тъй като последното изисква от една страна значителни и непрекъснати усилия за постигане на нужната хармонизация, а от друга по-добро взаимодействие между институциите, тази задача не се очаква да приключи в следващите пет години; тя трябва да бъде постоянна, имаща за крайна цел изграждането и поддържането на устойчива интегрирана система за миграцията.

Експертите в НСИ за наясно с отговорността, която имат и за усилията, необходими за решаване на споменатите проблеми, както и с обстоятелството, че това е една от основните отговорности на институцията, като водеща в областта на статистиката.

На трето място, но от особена важност е проблемът с де-регистрацията на емигрантите. Както вече беше посочено, от решаващо значение за решаването му е извършването на законодателни промени в съществуващото национално законодателство.

В периода след присъединяването на България към Европейския съюз и понастоящем, националното законодателство отнасящо се до регистрацията на мигрантите претърпя поредица от промени, имащи за цел отразяване на европейските законодателни изисквания в националните закони. Понастоящем, законодателството на България е в пълно съответствие с Европейските изисквания относно регулирането и осигуряването на информация за международната миграция.

Проблемът с недооценката на броя на българските граждани емигриращи от страната е от първостепенно значение. Той е породен от липсата на законово задължение за де-регистрация от Регистъра за населението в случай на напускане на страната за период по-голям от една година. Независимо от това, институциите имащи компетенции в областта на миграцията и НСИ в частност, полагат значителни усилия за подобряване обхвата на емиграцията от страната. Добра стъпка в тази насока е използването на информация от Националната агенция за приходите за българските граждани, които са заявили отказ от плащане на здравно-осигурителни вноски поради отсъствие от страната за повече от 183 дни. Допълнително, за оценка на броя на емигрантите биха могли да се използват „огледални статистики” - данни за български граждани, които живеят постоянно в чужбина, въз основа на данни за имигрантите, предоставени от приемащите страни. Проблемът с използването на огледални статистически данни вече е описан по-горе, както и стъпките, които са предприети за използването на тези данни при изчисляване на населението на България.

В заключение трябва да се отбележи, че независимо от значителния обем работа извършена до момента в посока отразяване на Европейското законодателство в областта на миграцията в националното, създаването на съответните национални институционални механизми и осигуряването на изискваната информация за миграционните процеси, е необходимо да се положат допълнителни усилия за подобряване преди всичко за повишаване обхвата на данните за емигрантите.

За решаването на все още съществуващите проблеми основните усилия трябва да се насочат към намирането на нови източници на информация, като по този начин се подобри обхвата и съответно качеството на статистиката на миграцията, както и да се разработи технология за включване на огледалните статистики в националната система за производство на данни за населението.

В тази насока от особена важност са бъдещото поддържане и редовна актуализация на съществуващите бази с данни, както и включване на нови данни. Разработената в рамките на проект SEEMIG база данни за миграцията е значителен принос в тази насока.

Преглед на дейностите:

Основни въпроси/предизвикателства	Да се разшири използването на административни източници на данни за статистически цели с цел да се подобри обхвата и качеството на данните и реинженеринг на базите данни Да се проучат възможни нови източници на данни и методи за обмен на данни	Да се подобри регистрацията в различните национални регистри и да се положат усилия за засилване на процеса на хармонизация по отношение използването на унифицирани дефиниции, класификации и номенклатури	Постигане на споразумения за изменение на съществуващите национални нормативни документи относно регистрацията на мигрантите
Препоръки за дейности	Увеличаване на броя на административни източници на данни, използвани за производство на данни за международната миграция. Основните усилия на НСИ да се насочат към разширяване на броя на използваните административни източници на данни. В същото време дори да бъдат определени нови източници на данни административните процедури за осигуряване на достъп до информационните системи са продължителни и процесът за подготовка на споразумения за обмен на данните понякога продължава година или повече. Независимо от тези обстоятелства ежедневните усилия на експертите от НСИ	Насоките на работата в бъдеще ще се фокусират върху сключване на междуинституционални споразумения за събиране на данни, отнасящи се до миграцията в унифициран формат, дефиниции и номенклатури и по този начин да се осигури използването им за производство на данни за миграционните процеси. Обсъждани са разширяването на информационния обмен с МОН и НАП. Административните данни могат да са надежден източник ако са изградени на базата на	Подкрепа на институциите, които имат законодателна инициатива в подготвянето на предложение за промени в националното законодателство регистрацията на мигрантите.

	са насочени към търсенето на нови информационни източници.	ЕГН на лицата.	
Равнище на интервенция	Национално ниво. НСИ, МВР, МРР, НОИ, НАП, МВНР, МОН.	Национално ниво – за статистическите и за административните данни.	Национално ниво
Заинтересовани институции	НСИ и различни администрации на национално ниво – МВР, МРР, НОИ, НАП, МВНР, МОН.	НСИ, МВР, МРР, НОИ, НАП, МВНР, МОН.	
Политически органи компетентни за одобряване на предложенията по проекта	Министерства и централни ведомства.	НСИ, МВР, МРР, НОИ, НАП, МВНР, МОН.	НСИ няма законодателна инициатива, институциите имащи право на законодателна инициатива са политическото ниво.
Предшестващи опити за адресиране на проблема	Създадена е между институционална работна група	Подписано споразумение с НАП	Съществуващ процес
Очаквани резултати от предложените дейности в краткосрочен период (2-3 години)	Разширяване на източниците на данни	Постигане на по-висока степен на хармонизация	Създаване на стимули на лицата за информирание на институциите за дерегистрация/регистрация при напускане и завръщане в страната
Очаквани резултати от предложените дейности в дългосрочен период (6-8 години)	Подобряване на качеството на данните за емигрантите.	Подобряване на качеството на данните за емигрантите.	Законодателни промени.
Възможни рискове и	При определяне на нови източници на	Продължителни по време и по	Комплексен и продължителен

предложени решения за тяхното преодоляване	данни административните процедури за осигуряване на достъп до информационните системи на други ведомство са продължителни и процеса на подготвяне на споразумения за обмен на данни може да отнеме година или повече.	необходимост от ресурси действия за модифициране на данните от административните информационни системи.	процес.
Приложимост и финансова устойчивост	Управлението на данните е на основата на различни бюджети.	Управлението на данните е на основата на различни бюджети.	неприложимо
Прилагане на мониторинг	НСИ	НСИ	НСИ, МВР, МРР, НОИ, НАП, МВнР, МОН.
Напредък в работата	НСИ предприема съвместни действия с представителите на заинтересованите институции в рамките на междуправителствената група.	Действащ процес	Действащ процес – вече са направени изменения в Закона за здравното осигуряване.

Основни проблеми при реализацията

- Недостатъчни финансови и човешки ресурси
- Осигуряване сравнимост на показателите, дефинициите и номенклатурите използвани в отделните администрации
- Времето необходимо за осигуряване достъп до данните в регистрите на други институции
- Нуждата от промени в съществуващото национално законодателство

4.1. Ключови предизвикателства, свързани с осигуряването на информация, които вече са обхванати от проект SEEMIG

Проектът SEEMIG има стратегически и важен принос в опитите за подобряване на политиките, основани на доказателства на международно и национално ниво.

Анализите на системите за производство на данни, плановите за действие, майсторските класове, прогнозните дейности и синтетичните анализи представляват солидна основа за политически документ на национално ниво, както и за задълбочено проучване на системите за събиране на данни и утвърждаване на план за действие за отстраняване на установените несъответствия и за проучване на начините за оптимизиране на системите с данни.

Базата с данни, разработена в рамките на проект SEEMIG, обхваща различни аспекти на международната миграция в региона на Югоизточна Европа, голям брой важни демографски показатели и данни за ситуацията на пазара на труда, като по този начин създава възможност за задълбочен анализ на миграционните процеси в региона и за влиянието им върху пазара на труда и човешкия капитал. Поддържането на базата с данни и след приключване на проекта би било много полезно за потребителите на информация и за управляващите не само в страните включени в проекта, но и в Европа като цяло. Поддържането на вече съществуващите и евентуалното включване на нови показатели ще допринесе за по-добро разбиране на миграционните процеси в региона и за предприемане на мерки необходими за въздействие върху последиците от миграцията.

Предвид факта, че в рамките на проекта са вложени значителни усилия за създаване на база с данни, би било разумно същата да не остава статична, а да се търси подходяща форма на сътрудничество с цел актуализацията ѝ с по-нови данни, както и включването на нови. За целта трябва да се подпише споразумение, между страните участващи в проекта, както и институциите ангажирани със събирането на данни. Въз основа на това споразумение ще се осигури по-нататъшното поддържане на базата с данни. Би могло също така да се разшири обхвата на базата, с включване на нови страни, намиращи се извън Югоизточна Европа, които обаче са заинтересовани от развитието на миграцията и влиянието ѝ върху пазара на труда.

Създаването на базата данни, съдържаща информация за населението, пазара на труда, миграцията, човешкия капитал и др. е успешен опит за създаване на международна база и

нейното поддържане и редовно актуализиране, както и включването на допълнителна информация биха били от съществен принос.

5. ПРЕДЛОЖЕНИЯ И УПРАВЛЕНСКИ ПРЕПОРЪКИ

Имайки предвид, че статистиката на населението и миграцията в НСИ са изцяло основани на административни записи, от първостепенно значение за тяхното качество е **подобряването на регистрацията в различните национални регистри**. Ето защо, основните усилия на експертите от НСИ са насочени към подобряване на координацията с другите институции, предварително договаряне на необходимите данни, хармонизиране на използваните от различните администрации концепции, дефиниции и номенклатури.

В допълнение се обсъждат евентуални предложения за промяна на законодателството, целящи подобряване на обхвата на съответни съвкупности. Важно в тази насока е и създаването на стимули за лицата, напускащи страната да се регистрират в съответните държавни администрации при напускане. Подобряването на регистрацията би допринесло за производството на по-точни данни не само за мигрантите, но и за населението като цяло. Въпроси свързани с евентуални промени на законодателството, имащи за цел подобряване на регистрацията са от определящо значение за усъвършенстване на националните данни.

Главните цели, които трябва да бъдат постигнати през следващите пет години по отношение производството на данни за миграцията са:

1. Да се увеличи броя на административните източници на данни, използвани при производство на статистика за миграцията.
2. Да се положат усилия за засилване на процеса на хармонизация по отношение използването на унифицирани дефиниции, класификации и номенклатури.
3. Да се подпомогнат институциите имащи законодателна инициатива в техните усилия по предлагане на промени в националното законодателство, целящи подобряване регистрацията на българските граждани живеещи в чужбина.
4. Насърчаване въвеждането на съвременни методи за обмен на данни.
5. Подробно проучване на информацията, налична в различни административни бази данни и възможностите за нейното използване за статистически цели.

Анекс : Дейности със заинтересованите институции, научни анализи и документи, отнасящи се до политически препоръки, използвани при предложението за стратегия.

Дейности със заинтересованите институции <i>Форсайт семинари – 10, 11, 12 и 16 декември 2013.</i> Три семинара с експерти, публични институции и мигранти. <i>Работен семинар – 27 май, 2014.</i> Участници: Представители на МТСП, МП, БАН, НАП, МОН, МВНР, ДАБЧ, Областна администрация Монтана, НСИ. <i>Фокус група</i> Май 29, 2014 Участници: НСИ, Областна администрация Монтана, Областна служба по заетостта, Регионален инспекторат по образование, ГРАО, Агенция за регионално развитие на Бизнес център 2000, НТО, заместник областен управител, регионални служби на МВР, бюро по труда, общински управи Берковица, Лом и други органи на местната администрация <i>Кръгла маса с местните партньори</i> 15 януари 2014 Участници: ТСБ Монтана, директорат Миграция, бюро по труда, ГРАО, общинска администрация Монтана и други представители на изпълнителната власт на местно ниво. <i>Други</i> Проект MMWD – 29 май, 2014 Национална конференция организирана от МТСП.
Документи за национални политики Национална стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията 2011-2020. Актуализирана Стратегия за демографско развитие на населението в РБългария 2012-2030.
Анализи разработени по проекта SEEMIG Разработените по проекта материали са достъпни на сайта на проекта: http://seemig.eu/index.php/downloads-project-outputs: Концептуална рамка за моделиране на дългосрочните процеси на миграция, пазар на труда и човешки капитал Динамичен исторически анализ на миграцията, пазар на труда и човешки капитал – доклад за България Динамичен исторически анализ на миграцията, пазар на труда и човешки капитал – синтетичен доклад Анализа на системата за производство на данни и източници на данни за миграцията – доклад за България. План за действие за усъвършенстване на производството на данни за миграцията и източниците на данни за миграцията за България.

Анализ на съществуващите системи за производство на данни и източници на данни за миграцията – синтетичен доклад

Демографски прогнози за населението за Унгария и Словакия

Доклад за форсайт семинар за България.